

Zaaien

Het is niet altijd gemakkelijk om jouw zaden te laten kiemen.

Na een aantal keer proberen en evenveel mislukkingen, ga je al snel wanhopen. Breek je hoofd er niet langer over, met deze tips kom je vast al een heel eind verder.

De betekenis van de woorden met een asterisk vind je in onze Woordenschatlijst, rubriek «Downloadbaar materiaal - Moestuin voor scholen».

INHOUD

1. Succesvol zaaien in 3 stappen.....	1
2. Drie verschillende zaaimethodes	2
3. Elk zaadje zijn instructiekaartje.....	2
4. Voorzaaien in de klas	2
5. Kiemplanten met vreemde blaadjes?!	3
6. Enkele beroepsgeheimen	4

1. SUCCESVOL ZAAIEN IN 3 STAPPEN

1) De eerste algemene zaairegel is : **de zaaidiepte is gelijk aan 3 à 5 keer de breedte van het zaad**. Een tuinboon kan je zo gerust op 5 cm diepte zaaien, terwijl een wortelzaadje bedekt wordt door een dun laagje aarde van ½ cm.

2) Eenmaal gezaaid, mag je de aarde lichtjes aandrukken maar **let op dat de aarde niet te hard wordt aangedrukt**.

3) Tot slot, **begiet voorzichtig met een sproeidop**. Het is niet de bedoeling dat je de zaden omwoelt met een harde waterstraal. Indien je in potten zaait, let op dat er geen water blijft staan. Te natte aarde beschimmelt heel snel.

2. DRIE VERSCHILLENDE ZAAIMETHODES

Afhankelijk van het type moestuin en planten, is het mogelijk om op drie verschillende manieren te zaaien.

1) VRIJWEL ALLE GROENTEN KUNNEN GEZAAID WORDEN OP RIJEN.

Maak een gleuf met de gewenste diepte (afhankelijk van de grootte van het zaad!). Leg de zaadjes in de gleuf op gepaste afstanden van elkaar. De zaaiafstand is afhankelijk van de grootte van de volwasen groente (bovengronds maar ook ondergronds, denk aan wortel, raap,...). Indien je geen idee hebt, hoe groot de groente wordt, kijk naar de zaaiafstanden op het zakje. Bedek met aarde. Dit geldt voor peulgewassen, wortels, kolen, salades, snijbieten,...

2) ZAAI PEULGEWASSEN* IN GROEPJES.

Maak een zaaiopening van enkele centimeters in diameter en aangepaste diepte. Laat voldoende ruimte tussen de groepjes, ongeveer 10 à 20 cm afhankelijk van de gebruikte variëteit. Gebruik 3 à 5 zaden per zaaiopening. Bedek met aarde.

3) WORTELS, RADIJZEN, GROENBEMESTERS*, RAKETSLA, VELDSLAA, POSTELEIN EN ANDERE KLEINE BLADGEWASSEN KAN JE UIT DE HAND ZAAIEN.

Deze techniek wordt gebruikt bij hele kleine zaden. Maak de aarde los met een hark. Gooi nonchalant een heleboel zaden in het rond. Ga vervolgens met het harkje lichtjes over het zaaioppervlak om de zaden toe te dekken met wat aarde.

3. ELK ZAADJE ZIJN INSTRUCTIEKAARTJE

Een trucje te gebruiken voor de zaden van de peulgewassen* (boon, erwten en tuinbonen) : laat ze 's nachts voor het zaaien een nachtje in water weken. Hierdoor ontkiemen ze snel. Een zaadje kan slechts ontkiemen als hij voldoende vocht heeft opgenomen dat kan in volle grond wel even duren en in tussentijd kan er natuurlijk van alles mee gebeuren. De zaden die tijdens het weken, komen bovendien, zijn meestal van slechte kwaliteit (geparasiteerd of ziek).

Als je zaden gebruikt van je zelf gekweekte tomaten om te zaaien, hoop ik dat je ze voor het drogen even hebt laten fermenteren in eigen nat. Zonder dit natuurlijk proces, is de kiemkans zeer klein.

Het wordt afgeraden om de zelfgekweekte zaden van pompoen, courgette en andere leden uit de komkommerfamilie* te gebruiken, als verschillende rassen* van dezelfde soort in je tuin staan. Dit komt omdat ze gemakkelijk kruisbestuiven*. Het kan na 6 maanden verzorging op zich een mooie vrucht opleveren dat eetbaar is maar niet altijd smakelijk (vezelig, bitter, melig,...). Je bent gewaarschuwd!

4. VOORZAAIEN IN DE KLAS

Sommige groenten worden eerst binnenshuis gezaaid. Dit zijn over het algemeen groenten uit warmere streken die hun cyclus in ons klimaat niet kunnen voltooien. Zaai binnenshuis voor de warmte, maar vergeet de andere behoeften van jouw plantjes niet :

1) Voldoende licht : plaats de planten aan een op het Zuiden gericht raam met weinig schaduw. Wanneer planten te weinig licht hebben, gaan ze op zoek naar licht en maken ze dunne, lange stengels. Ze fileren*. Deze planten zijn zeer fragiel. In de moestuin breken de stelen snel door de wind of worden deze verzwakte plantjes snel opgeruimd door de slakken.

2) Voldoende water: de aarde mag niet uitdrogen maar een te veel aan water zal de zaailingen doen beschimmelen. Hou de aarde vochtig maar vermijd dat de zaailingen zwemmen in het vocht. Het handigste is potjes te kiezen met gaten vanonder of een ander permeabel recipiënt (karton,...) die je dan in een impermeabel bakje of op een schaalteje zet. Het te veel aan water giet je af.

3) Goede aarde: de aarde moet voldoende nutriënten bevatten zonder te rijk te zijn. Een te veel aan voedingsstoffen heeft de planten een snelle groeispuurt waardoor ze lange en zwakke stelen krijgen. Kies voor speciale zaai aarde of gesteriliseerde rijpe compost. Voor het herplanten van zaailingen kies voor een goede rijpe compost, eventueel wat gemengd met zand. Je kan de plantjes samen zaaien **in één bakje oftewel in aparte potjes**. Met jonge leerlingen geniet dit laatste de voorkeur want het verplanten van zaailingen vraagt enige voorzichtigheid.

Controleer de kiemtemperatuur van de zaden: een goede twintig graden voor tomaat, basilicum, courgette en pompoen en zelfs meer voor paprika, komkommer en aubergines. De zaden kiemen ook bij lagere temperaturen maar dit gaat veel trager.

Het voorzaaien van tomaten en andere groenten uit de nachtschadefamilie* (paprika, aubergine,...) gebeurt van half februari tot half maart. Aangezien het lang duurt voor we ze kunnen buiten uitplanten (rond half mei) zal je ze ook moeten verpotten van zodra ze ongeveer 10 cm groot zijn. Andere groenten zoals courgette en pompoen zaaien we pas vanaf half april. Ze groeien snel en fileren als ze te lang binnen staan.

Andere groenten kunnen binnen voorgezaaid worden om tijd te winnen en om de zaadjes te beschermen tegen predatoren in de moestuin. Denk aan sla, kool, peulgewassen en maïs. Toch geniet het zaaien in volle grond de voorkeur, het levert meestal sterkere planten op die aangepast zijn hun omgeving. Wortelgewassen (wortel, pastinaak, radijs, raap,...) worden niet graag verplant. Gewoon in volle grond zaaien dus.

5. KIEMPLANTEN MET VREEMDE BLAADJES?!

Je hebt alle instructies correct opgevolgd. Toch lijkt het alsof onkruid jouw plantjes verdrongen hebben... Niets in minder waar! Als een zaadje kiemt, dan komen daar eerst (meestal) twee «valse» blaadjes uit : de zaadlobben* of cotylen*. Deze zaadlobben zitten al verstopt in het zaad zelf en vormen de eerste blaadjes van het kiemplantje.

De eigenaardigheid is dat deze niet lijken op de bladeren van de plant. De zaadlobben van planten uit de nachtschadefamilie* (tomaat, paprika,...) zijn langwerpige van vorm.

Bij de planten van de schermbloemenfamilie* (wortel, selder, kervel, peterselie) zijn de zaadlobben naaldvormig terwijl de echte bladeren diep ingesneden zijn.

De kruisbloemenfamilie* (radijs, kool, mosterd,...) hebben dan weer hartvormige zaadlobben.

De zaadlobben van de vlinderbloemenfamilie* (peulgewassen) zijn ook zeer herkenbaar omdat we de twee delen van het zaad er in herkennen!

Schermbloemenfamilie*
Kiemplant van wortel

Vlinderbloemenfamilie*
Kiemplant van boon

Nachtshadefamilie*
Kiemplanten van paprika

Komkommerfamilie*
Kiemplant van kalebas

Kruisbloemenfamilie*
Kiemplant van radijs

6. ENKELE BEROEPSGEHEIMEN

- Denk er aan om telkens goed aan te duiden wat en waar je hebt gezaaid (en liefst ook wanneer). Zeker als er meerdere klassen/groepen in dezelfde ruimte werken.
- Kleine zaden kan je met wat zand vermengen om te voorkomen dat de kinderen te dicht zaaien.
- Meng zaden van radijzen met andere zaden (bijvoorbeeld wortel). Zo kan je de rijen langzaam uitdunnen door radijzen te oogsten waardoor er meer plaats vrijkomt voor de groenten die langzamer kiemen/groeien en waarvan we weten dat we ze soms ook te dicht op elkaar zaaien (want zeer kleine zaadjes).